

Interpres

Parmakkapı, İmam Sokak Ziya bey Han Kat 4
Tel. : 44 72 34 Beyoğlu

No. ....

2 Mart 1967
HABER İSTANBUL

Picasso ile hayat

Az sonra büyük bir çanta elinde olduğu halde geri geldi. İçinde kalın bir baskı yığını vardı.

«Göreceksiniz ki, çinkografi temasına geleceğiz» dedi. «Bu 100 çinkografik bir seridir. Vollar için yapmıştır.»

Yığınım üstünde sanat satıcısı Ambroise Vollard'ın üç tane portresi duruyordu. «Dünyanın en güzel kadının vortresi bile Vollard'ın portresinden daha çok yapılmıştır — Cézanne, Renoir, Rouault, Bonnard, Forain... vö.-En iyisini yapmak için birbirleriyle rekabet ettiklerini sanıyorum. Bu adam, bir kadın gibi moda düşkünüdür. Renoir toreador olarak göstermiştir ki, konuyu benden aldı. Fakat benim küçük Vollard portrem hepsinin en iyisidir.»

Çeşitli baskılar göstermeye devam etti. Sakallı ve sakalsız adamlar, Minatorlar, yarı at - yarı insan olan yaratıklar, faun biçim vücutlar ve kadınlar... Hepsi çıplak veya yarı çıplak idiler ve Yunan mitolojisinden bir dram oynar gözüküyorlardı.

MANİTORLAR VE PLAYBOYLAR

«Bunların hepsi Akdeniz'in bir adasında, belki de Girit'de meydana gelmişlerdir. Orada sâhibi, adanın en zengin senyörleri olan Minatorlar yaşarlardı. Canavar olduklarını bilirler ve tıpkı zamanımızın «Playboy»ları veya amatörler gibi, modern ressam ve heykeltıraşların eserlerinin toplandığı evlerde, dejenere bir hayat yaşarlardı. Çevrelerinde güzel kadınlar vardı. Emirlerindeki balıkları, komşu adalardan kız kaçırma görevleriydi. Güneş çekildikten sonra heykeltıraşları ve modellerini danslı partilere davet ederler ve melankoli yerini sefahata bırakmaya kadar midye ve şampanya ile dolarlardı.

Başka bir yapıtı eline aldı. Dizleri üstüne çökmüş bir Minatoru ve ona kıfıncı ile «Coup de grâce» veren bir erkek gladyatörü gösteriyordu. Çoğu kadın olan bir yığın yüz de bir çitin arkasından seyretmekteydi.

KADINLARDA SEVGİ SEZGİSİ

Artık çok sakin konuşuyordu. «Bir Minator kendi arzusu ile seviemez. En azından düşünebilir. Gözünün önüne bile getiremez. Belki de sefahatlar bu-

5

nun içindir.» Uyuyan bir kadın gözetleyen bir Minatoru gösteren bir başka baskıyı eline aldı. «Bu, kadının düşüncelerini okuyabilmek için gözetliyor. Bir canavar olmasından ötürü kadının kendisini sevip sevmeyeğini anlamaya çalışıyor.» dedi ve bana dönerek sordu: «Kadınlar bu konuda yeterince kabiliyetlidirler, değil mi?»

HER RESSAM REMBRANDT'I TAKDİR EDER

Diğer bir baskı, siyah sakallı, Rembrandt'a benzeyen bir yaratığı gösteriyordu. Elinde hürriyet şapkası bulunan genç bir ressamın karşısında duruyordu. Picasso için çekerek, «Her ressam Rembrandt'ı takdir eder. Buradakinin şapkasında da, en az 300 yıldır Rembrandt'ın karşısında durduğunu görebilirsiniz. Hepsini aynı deliliğin acısını çekerler.» dedi.

Sonraki yapıpta, çıplak bir model, dinlenmekte olan bir heykeltıraşın üzerine eğilmişti. Vücudunun ağırlığı ve bükülüğü ince çizgilerle belirtilmişti. «Yüzünün neşeli bir ifadesi var, değil mi?» dedi, heykeltıraşı kasede. «Temiz çizgilerden bir şey yaratmak hoşuna gitmişse, bir şey keşfettiğine emindir. Bir heykel iyi yapılmışsa, şekil bittikten ve hacmi doldurulduktan sonra tepesinden aşağı bir testi su döklüldüğünde, her yama islanmalıdır.»

Yeni bir baskıya geçti. Çiçek demetine benzer bir resmi seyreden iki modeldi bu. Biri yarı giyinik ve ayakta, diğeri ise onun yanında oturmakta idi. Oturan, Matisse'in modeli iken başka bir ressamı denemek isteyen ve şimdi evde olmuş olmayı tercih eden bir kıza benziyordu. Diğeri de ona diyor ki: «O bir dahidir, bu resmin ne ifade ettiğini anlamak zorunda değilsin.»

«BEN DE BİRŞEY ANLAMAK İSTİYORUM»

Bana döndü. «Acaba neyi ifade etmesi gerekiyor? Biliyor musunuz?» Tamamen emin olmadığımı, fakat hissedebildiğimi söyledim. «Öyleyse yeterince baskı gördünüz demektir. Bugün için yeter...» dedi ve çantayı kapadı. «Yukarı çıkalm. Ben de bir şeyi anlamak istiyorum.» diye de ekledi.

Yukarıya çıkan merdivenleri inmiştim ve Picasso beni yatak odasına götürdü. Odanın ortasında durarak bana döndü ve «Size söyledim. Bir şeyi anlamak istiyorum. Aklmdakinin gerçeğe uyup uymadığına bakacağım» dedi.

SÖZLERİNİ BİTİRDİ VE BENİ SOYDU

Neyi anlamak istediğini sorduğumda, cevabı: «Vücudunuzun düşündüğüm gibi olup olmadığını ve başımıza yakışıp yakışmadığını» oldu. Sözlerini

bitirdikten sonra beni soydu ve elbiselerimi bir risklemenin üzerine koydu ve benden üç metre kadar ötedeki yatağa oturdu. Beni incelemeye başladı. Bir süre sonra sessizliği bozdu. «İnanılabilecek şey değil... Vücudunuzun hangi ölçülerle canlandırdığımı» Odanın ortasında çıplak durmaktan sıkıldığımı belli etmiş olmalıydım ki, beni yanına, yatağa çağırıp ve dizlerinin üzerine çekti. Utanmış olmanı ve benden daima istediğine, ben istediğime için değil, niyet ettiğinden yaptığımı anlamış olmalıydı. Bu kararsızlığımı ve isteksizliğimi sakinleştirmek için konuşmağa başladı. Beni yanında görmek istediğini söyledi. Fakat münasebetimizin gerçekleşmesi, saat başı çalan çalar saat gibi monoton ve geri alınamaz olmalıydı. Aramızda olan veya olacak olan münasebet olağanüstü olmalıydı ve bizim de kendimizi serbest hissetmeliydik. Olacak olanlar, biz olmasını istediğimiz için olmalı idiler.

HAYATIMIN BAŞLANGICININ YAŞAMAYA BAŞLIYORDUM.

Ona, gelmek istediğimi ve münasebetimizin nereye kadar gideceğini bildiğimi söyledim. İstemediğim sonuçlara da katlanacaktım. Yaptıklarımı onu memnun etmek için yapmıştım, yoksa candan istediğinden değil. Aradaki farkı anlamıştı. Beni soyması ve odanın ortasında öyle durması seyrediş bende çok tesiri yapmış ve durumumu tamamen değiştirmişti. Bir an, ona tamamen güvenebileceğimi ve hayatımın başlangıcını yaşamaya başladığımı hissetmişim. İnsan muhakkak surette başlangıcı başta görmeye bilirdi. Beni yatağa yatırdı, kendisi de yanıma uzandı. Eliyle vücudumun üzerinde, yaptığı heykelin şeklini istediği gibi olduğunu anlamaya çalıştı. Bir heykeltıraş gibi çizgiler çiziyordu. Her geçen dakika, onu bana daha şefkatli gösteriyordu. Gerçekten çok şefkatli idi ve bugüne kadar üzerimde kalıcı tesir de ayırdı.

ZAMANI DURDURMAK İSTİYORDU

Şimdiden sonra yapacağımız her şeyin son derece önemli olması gerektiğini söylüyordu. Her konuşulan kelime ve en ufak jest anlamlı idi ve aramızdaki münasebet bizi devamlı olarak değiştirecekti. «Bu sebeble...» dedi. «... Zamani durdurmak ve her şeyi şimdiki gibi bırakmak istiyorum. Çünkü şu an gerçek bir başlangıçtır. Tasarrufumuz hakkında kesin, fakat meçhul bir yığın denemeye sahibiz. Kum saati bir defa aşağıya doğru çevrilince kum akmaya başlar ve bir defa da başlar mı, hepsi akmadan durmaz. Bunun için, başlangıçta her şeyi durdurmak istiyorum. Asgari hareketler yapmak, asgari kelimeler söylemek ve mümkün ol-

Françoise Gilot, Picasso ve küçük çocukları, mutlu bir aile havası içinde...

BİRBİRİMİZİ ÇOK SIK GÖRMİYELİM

Nihayet gitme zamanım geldiğini farkettim ve bunu söyledim. «Birbirimizi çok sık görmeyelim. Kelebeğin kanatlarını incitmek için, ona dokunmama: gerekir. Bizim de hayatlarımızı aydınlatan ışığı soldurmamamız gerekir. Hayatımdaki diğer şeylerin hepsi beni karanlığa çeker ve ışığı kapar. Bunun için, senle münasebetim açık bir penceredir. Ve daima açık kalsın istiyorum. Birbirimizi göreceğiz, ama sık sık değil. Beni görmek istediğinde telefon et.»

Evi terkederken olacak olanın —şöhane veya acı dolu veya ter ikisi birarada olsa da— çok önemli olduğunu hissediyordum. Altı aydır aramızda bir mesafe bırakmıştık, şimdi ise aramızdaki perde çekilmiş ve ilk defa ciddi olarak karşılaşmıştık.

Soğuk, gri Şubat günümüz yaz güneşi ile dopdoluydu...

KOLLARININ ARASINDA YATIYORDUM

O görüşlerini açıklarken, birlikte olmaktan başka bir şey düşünmeden, mutlu olarak kollarının arasında yatıyordum. Nihaette konuşmasını bitirdi. Biz hâlâ orada yatıyorduk ve kelimelerin gerçek anlamı bizi kâğıda bir şeyin başlangıcında olduğumu hissediyordum. Riyakârlık etmediğini biliyordum. Beni sevdiğini söylemiyordu. Ki zaten bunu söylemek için zaman erkendi henüz. Bunu o gün den haftalarca sonra göstermiş ve söylemişti ancak. Kudreti ile vücuduma sahip olsa veya aşk kelimeleri fısıldasa idi, inanmayacaktım. Fakat şimdi, tamamen inaniyordum.

Şimdiye kadar benim için, herkesin tanıdığı ve hayran olduğu zeki, nüktedan, fakat kişisiz bir ressamdı. Şu andan itibaren ise bir şahsiyet... Şimdiye kadar merakımı uyandırmış ve vücudum ile uğraşmıştı. Şimdi buna hislerim ve sempati de eklenmişti. Şimdiye kadar onu sevebileceğimi düşünmemiştim. Şimdi ise başka yol olmadığını biliyordum. Klişelerden kaçınmayı çok iyi biliyordu ve insan münasebetlerinde de, sanatında olduğu kadar, radikal. İnsan hepsini görüp yaşamamış olsa bile, kalıplara ayuyordu. O ise tamamen durumun insanı idi. Entellektüellik oyunundan aşk oyununa geçerken, münasebetimizi ikimiz için de anlam ifade edebilecek tek temele oturtmuştu.